

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

U-Svängen

Informationsblad från Länsbygderådet i Västmanland Nr 3/2021 • Nov

**LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN**

Upplaga 250 ex

3

SAMTAL VIKTIGT
FÖR UTVECKLING!

4-5

VALET 2022
NÄRA VÅRD

6

BERGSLAGSPENDELN
IGEN!

Redaktörens ruta

Äntligen!!!!

Gud vad skönt det skall bli med de borttagna coronarestriktionerna. Nu kommer aktiviteterna igång igen även om det säkert kan vara lite segt i uppstarten. Ni som redan kommit igång eller är på väg att starta upp någon verksamhet kan väl höra av er till mig. Jag kommer gärna på besök och skriver om eran verksamhet. Vill ni skriva själva så går det lika bra.

Nu ger vi järnet och visar för andra hur duktiga och engagerade vi är på den västmanländska landsbygden. Jag vet att vi är ganska bra på att genomföra olika aktiviteter men jag tycker att vi borde kunna bli bättre på att tala om för andra allt det viktiga som vi gör. Ofta blir det bara en affisch på hemortens anslagstavla. Säkert är det många som är intresserade men ovetande. Det är ju dessa vi behöver och vill få med i vår förening.

Nu närmar vi oss julen med allt vad det betyder av stress med adventspynt, utomhusjulgranar och julbordsätande. Självt skall jag hinna med att få ut ett nummer till av U-Svängen innan jul. Det fixar sig säkert.

Ta det lugnt och ha en jättefin advent.

Inge Larsson
Tel: 070-665 45 43
E-post: virsboinge@telia.com

HELA SVERIGE.
Hela Sverige ska leva!

LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN

HELA SVERIGE SKA LEVA/VÄSTMANLAND

är en ideell förening. Rådet ska vara länken mellan centrala, regionala, kommunala och lokala aktörer. På så vis kan den lokala utvecklingen främjas.

Vill du eller dina kontakter läsa U-Svängen på nätet, gå till www.helasverige.se och klicka på "Välj länsbygderåd" för att se Västmanland.

ORDFÖRANDE HAR ORDET:

Äntligen har vi kommit så långt att vi kan se en ljusning i föreningslivet vad gäller att kunna öppna upp våra bygdegårdar för verksamheter igen. Pandemin är inte över än, men restriktionerna har släppts och vi kan börja planera för en återgång till våra ordinarie verksamheter.

De allra flesta årsmöten har avklarats och nu blickar vi framåt. Länsbygderådet höll sitt årsmöte på Måns Ols i Sala och glädjande nog var det många som deltog och kunde dela med sig av sina verksamheter. Många frågor och funderingar dök upp under eftermiddagens efterföljande diskussioner. Så roligt och intressant att få ta del av dessa.

Äntligen är Länsbygderådets hemsida på väg att öppna upp ordentligt efter bytet av leverantör. Den kommer att bli mer lättarbetad och det ser vi fram emot. Vi vill att ni delar med er av vad som händer i er förening då vi kan lägga ut det kontinuerligt och få en levande och aktuell hemsida.

Med förhoppning om en fin senhöst, var rädda om er alla och hör gärna av er till oss i Länsbygderådet.

Helen Fablin, Ordförande

LANDSBYGDS HELA SVERIGE.
Hela Sverige ska leva!
RIKSDAGEN 2022
JÖNKÖPINGS LÄN 20-22 MAJ

Äntligen får vi tillfälle att mötas och tillsammans belysa landsbygdsfrågan under några intensiva majdagar.

Anmälan kommer att öppna i början av februari. Vi är just nu i uppstartfasen av planeringen och kommer att återkomma med mer information under hösten. Det gäller både till er som redan är anmälda och till er som ännu inte har anmält er.

Boka in datumet i era kalendrar redan nu!

Varmt välkommen!

KALENDARIUM

HARAKERS BYGDEGÅRD
1 december kl. 19
Bokcafé

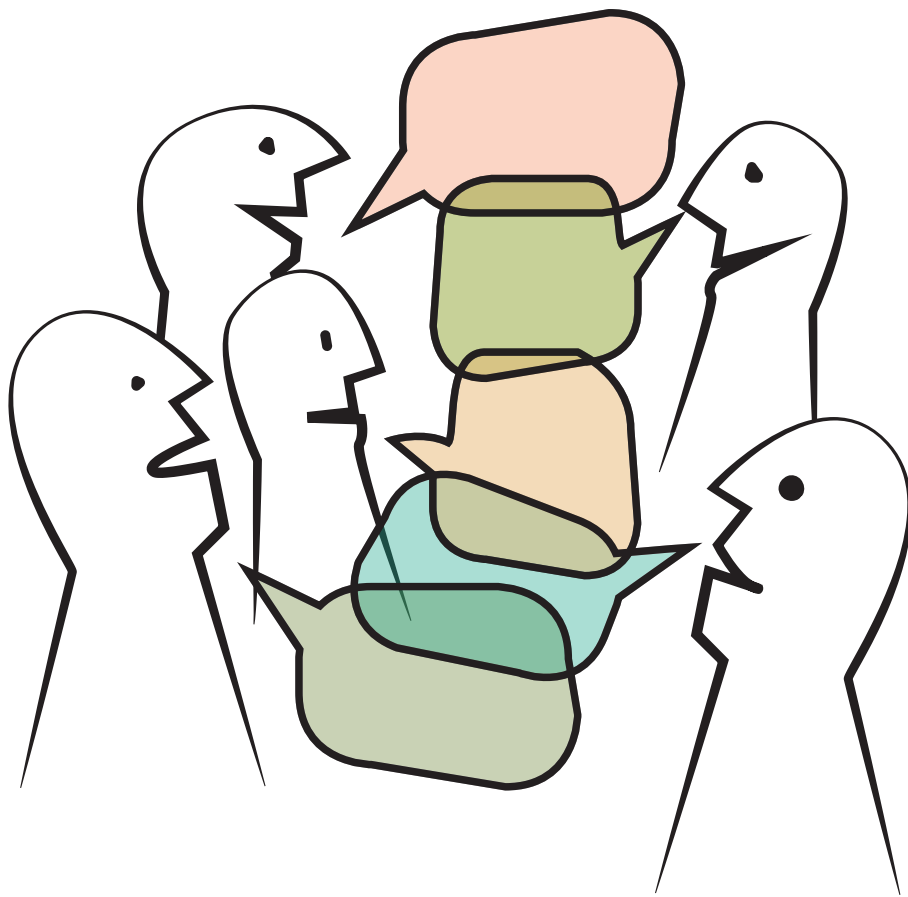
**Här kan alla våra föreningar
annonsera sina aktiviteter.**

Sänd uppgifter till:
virsboinge@telia.com

NY MEDLEM

Vi hälsar
**Virso Egna Hems
bevattningsförening**

hjärtligt välkomna som
medlemmar i Länsbygderådet.

Samtalet viktigt för utveckling

Nästan all landsbygdsutveckling börjar med samtal. Ofta är det något man inte är nöjd med eller något som man vill förändra. Man träffas på ICA och pratar. Samtalsringarna vidgar sig och efter som tiden går så växer gruppen av intresserade och en dag är det någon som tycker att det här måste vi göra något åt. Man kallar till ett möte i Bygdegården och pratar om saken.

Först brukar det bli en klagomur där alla måste få ur sig sin frustration, vädra sitt missnöje och förfasa sig över tingens ordning. Den tiden brukar gå över när någon kreativ person säger: Skall vi acceptera att det är så här eller kan vi göra något åt det? En del tycker att det är meningslöst. De brukar gå hem med orden "Det går aldrig" eller "Det är ingen som lyssnar i alla fall. Låt dem gå. De kommer tillbaka när ni kommer igång. Det finns hur många exempel som helst som visar att så är fallet.

Börja nu med en samtalsgrupp som samtalar runt frågan hur ni vill att den närmaste framtiden skall se ut i er hemby. Prioritera och börja med det lättaste. När ni lyckats med någonting så berätta det ofta och för alla. De tveksamma kommer tillbaka och

nya kommer med. Alla vill ju vara med i ett vinnande lag. Håll samtalen levande och låt alla komma med. Det är garanterat en framgångsmodell för lokal landsbygdsutveckling.

Det finns ingen anledning att skjuta upp. Starta samtalsgruppen nu. Med ditt och dina vänners initiativ och engagemang blir hembygden en mycket trevligare och bättre plats att leva och verka i.

Hör gärna av er till U-Svängen när ni kör igång.

Inge Larsson

Busskurer kvar men bussarna saknas!

På vårt årsmöte i Måns Ols hade jag glädjen att dela bord med ett par damer från Harakers Bygdegårdsförening. De berättade om märkliga busskurer som står kvar i samhället trots att bussarna slutat gå för mer än 20 år sedan. Jag blev nyfiken och tog vägen förbi Haraker när jag åkte hem. Jag hittade ett par av de omtalade kurererna som liknade förvuxna fågelholkar, eller om man så vill utedass i miniformat. Det här kan ju tyckas som en liten rolig bagatell.

Men visst är det tråkigt att kommunerna, i det här fallet Västerås, alltid först drar ner på landsbygden. I städer och kommuncentrum satsar man på lokaltrafiken ofta på bekostnad av landsbygdens möjligheter att ta sig till dessa orter.

I många byar har folket löst detta genom att starta samåkningsföreningar. Det är naturligtvis bra. Men till syvende och sist måste det vara och förbli en kommunal angelägenhet att medborgarna ges möjligheter att ta sig till de kommunala centralorterna. Harakerborna vill ha tillbaks sina bussurer i till stan och busskurerarna står redo för väntande resenärer.

Inge Larsson

I väntan på pussen

På rastplatsen i Virsbo har någon med glimten i ögonvrån snickrat ihop en bänk. Den står längst ut mot stranden med romantisk vy över solnedgångarna vid Kolbäcksån. Folkhumorn har gett bänken namnet PUSSHÄLLPLATS. När vi besökte platsen så märkte vi att det saknades tidtabell. Så man vet ju aldrig när pussen kommer. Förmodligen är den väl värd att vänta på när den kommer.

VALET 2022

Nu är det knappa året kvar till valet nästa år. Det märks alla partier börjar tala om att just deras parti är ett landsbygdsparti. Och det är väl bra om man inte minns tillbaka och kommer ihåg att så här har det varit alla år. Man lovar guld och gröna skogar före valet. Efter valet har landsbygdspolitiken en tendens att val efter val gå in i samma Törnrosa-sömn som efter alla tidigare val.

Vi i Länsbyggerådets styrelse tänker ordna en hearing med ledarna för regionen och höra med dem hur de ser på länets landsbygdspolitik de kommande fyra åren. Den träffen blir öppen för alla och vi hoppas att det blir stor uppslutning så att våra regionspolitiker förstår att landsbygdens frågor är av samma dignitet som frågorna om Västerås.

Någon gång i början av augusti hoppas vi att ni landsbygdsutvecklare i varje kommun genomför liknande möten i era hemkommuner och med era kommunpolitiker för det är likadant där. De kommunala centralorterna favoriseras och samhällen och byar runtomkring blir oftast utan resurser till lokala utvecklingsinsatser.

Vårt gemensamma ansvar är att inte låta politikerna komma undan inför det här valet. De ska tvingas till att bekänna färg och stå för det under den kommande mandatperioden. Gör vi det här på ett bra sätt så är jag förvissad om att vi kan få större acceptans och förståelse för våra frågor än om vi stillatigande sitter tysta i båten.

Inge Larsson

NÄRA VÅRD

– en nysatsning
i länet

Det som nu är på väg att införas i vårt län är den största omställningen inom sjukvården sedan Ädelreformen infördes de 1 januari 1992. Då överfördes det samlade långsiktiga ansvaret för långvarig vård, service och omsorg av äldre och handikappade från landstingen till kommunerna.

1995 kom Psykiatrireformen som gav kommunerna ytterligare ansvar för det som tidigare legat på landstingen (nuvarande regionerna).

Nu är det dags igen. Nära vård innebär att ytterligare sjukvårdsinsatser flyttas över till kommunerna. Första steget blir att mobila team skall inrättas. Detta för att minska trycket på akutmottagningen på Centralasarettet i Västerås och för att multisjuka skall slippa åka in och ut på Akuten. I stället skall mobila team åka hem till den sjuke i dennes hem. Teamen kommer att bestå av läkare sjuksköterska, undersköterska och

arbetsterapeut. Allt beroende på den sjukes behov. Det här låter bra. Men än finns många frågetecken. Förutom en hel del frågor om vårdtagarens status och välbefinnande i den nya vårdmodellen så kommer frågan om finansieringen av den här nya vårdreformen. Än har ingen kunnat ge svar på hur och av vem de nya kostnaderna skall bäras. Många kommuner knäar redan nu under alla de pålagor som åläggs dem.

De Mobila teamen är bara en del av det som ingår i Nära Vård. Man har redan börjat tala om och planera för tidigare hemgång från Psykiatri och utlokalisering av den palliativa vården från sjukhusen till hemmen och kommunerna. Och mera är säkert på gång. Det mesta av det här kan bli bra. Men det är viktigt för alla som kommer att ingå i denna vårdform också ges möjlighet att vara med och utforma regler och arbetssätt. Det känns som en stor fara om kommunerna bara blir statister som får acceptera uppifrån

gällande påbud. Då blir det absolut inte bra. Något som blir riktigt bra i Nära Vård är att de lokala vårdcentralerna får en viktig roll. Det innebär att de har en och samma läkare med i teamen som besöker den vårdbehövande. Ett stort steg framåt i förhållande till att ligga timtals på Akuten och sedan få träffa någon oerfaren AT läkare.

Staten har avsatt 6 miljarder under två år för att införa Nära Vårdreformen. Hur det blir därefter står skrivet i stjärnorna.

Nu gäller det för oss alla att vara med och bevaka att den Nära Vård som kommer att införas också blir en trygg och säker vård som är anpassad till varje patients individuella behov. Det är ju så Nära Vård har marknadsförts.

Inge Larsson

stora förseningar och inställda tåg men jag har aldrig hört någon klaga på att det är för få tåg på tidtabellen. Kan det vara så svårt att se till att tågen går och att de håller tiden. Det är ju grunden för all pendeltrafik och det fungerar ju på andra orter.

Dagens ordning vid Bergslagspendeln är ohållbar och respektlöst både mot pendlare, skolelever, vanliga resenärer och mot alla som av en eller annan anledning vill eller måste använda tåget. Finns det ingen annan lösning så går det väl att sätta in bussar till dess att man lyckas lösa tågtrafikens problem. Folk som bor på landsbygden måste ha samma möjlighet att använda de regionala trafikresurserna som de i stan som nyttjar stadstrafiken. Det är en rättvisefråga som man inte bara kan blunda för.

Senaste exemplet: Lördagen den 6 november skjutsade jag en familj till stationen i Virsbo. De skulle med tåget som skulle gå klockan åtta på morgonen. Det kom inte något tåg så jag föreslog att jag skulle skjutsa dem till Surahammar så att de kunde ta den förmodade bussen till Västerås. Det var helgdag så det gick ingen buss. Jag fick köra dem till Västerås så att de kunde ta Stockholms-tåget och gå på de aktiviteter de bokat i stan. Detta är bara ett alltför vanligt scenario för de som behöver nyttja Bergslagspendeln.

Inge Larsson

Bergslagspendeln igen!

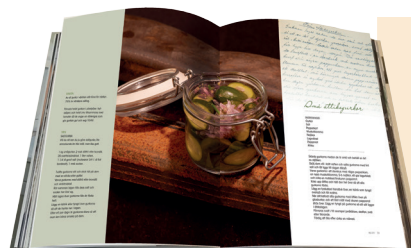
Bergslagspendeln fortsätter att vara Kolbäcksådalens kommunikativa sorgebarn.

Läser man Trafikverkets rapport om läget så kan man inte låta bli att undra om hur det överhuvudtaget är möjligt och försvarbart att driva den linjen. Rapporten hävdar att standarden på banan har stora brister och att banan "har nått sin tekniska livslängd".

Det har under en lång följd av år varit mer eller mindre omöjligt att arbetspendla med Bergslagspendel på grund av inställda

och försenade tåg. Region Västmanland har försökt att hålla resenärernas hopp uppe genom löften om utbyte av de mycket undermåliga tåg som nu trafikerar banan och förbättringar genom att köra tågen enligt tidtabell. Men därav har det inte blivit annat än svikna löften och fortsatt otillförlitlighet. Nu siktar man på halvtimmesavgångar från Fagersta och då har man hakat upp sig på att man måste förlänga ett mötesspår i Ramnäs med två kilometer. Det mötesspåret har man talat om i årtal.

Jag har talat med åtskilliga resenärer på Bergslagspendeln som varit missnöjda med

**Ny
spännande
kokbok!**

Nu har den boken kommit fram och gått i arv till Augustas barnbarnsbarn Mats Lundqvist som släpper den vackra, intressanta och spännande boken lagom till jul. Boken som består av hela 168 sidor innehåller både recept och kuriosa och hur livet tedde sig i ett restaurangkök i slutet på 1800-talet. En tid då isstackar, vedspisar och råvarutillgång var den verklighet som nu ersatts av kylskåp, frysboxar, temperaturstyrda ugnar och året runt tillgång på alla råvaror från hela världen.

Författaren som har en gedigen bakgrund och erfarenhet i livsmedelsbranschen har provlagat flera av recepten och moderniserat dem så att det fungerar även i dagens moderna kök.

När vi på U-Svängen talade med Mats Lundqvist så sade han att det kändes som en stor ära för honom att få ge ut Augustas vackert handskrivna kokbok. Flera av dessa sidor finns också avbildade i boken. I sanningen en mycket vacker och spännande bok som utges på Whip Media Förlag.

Lagom till jul kommer den perfekta julklappen. Det är Johanna Augusta Leontina Olssons kokbok från 1898 som nu ligger på tryckeriet och väntas komma ut i god tid före jul.

För 123 år sedan satt Johanna Augusta Leontina på sin kammar i Tillberga och skrev med gåsfjäderpenna ner de recept som hon lagade på järnvägsrestaurangen i Tillberga station.

LÄNSBYGDERÅDETS ÅRSMÖTE

Patrik Rehn

Deltagarna på gemensam lunch på Måns Ols restaurang i Sala.

Den 28 augusti höll Länsbygderådet sitt årsmöte för år 2020. Mötet skulle enligt stadgarna ha hållits före april månads utgång. Men som allt annat under första halvåret så tvingades vi, på grund av pandemirestriktionerna, skjuta upp mötet.

Innan årsmötet träffades deltagarna till en gemensam lunch på Måns Ols restaurang i Sala där mötet också hölls. Eftersom det

gångna året präglats av pandemins begränsade möjligheter till aktiviteter var det formella mötet snabbt avklarat. Styrelsen hade på grund av pandemins begränsande möjligheter till aktiviteter också beslutat att avstå från att utse Årets lokala utvecklingsgrupp i Västmanland.

Efter mötet berättade Patrik Rehn om föreningen Smaka på Västmanland som startade 2012 och drivs som kooperativ. Kooperativet har som uppgift att vara en

kanal för lokala matproducenter och ägs av 45 olika föreningar och matföretag i Västmanland. 2019 utsågs man till Årets kooperativ i Västmanland. I tidigare nummer av U-Svängen har skrivit om några av dessa företag.

Vid det efterföljande konstituerande mötet enades styrelsen att man nu inför 2022 skall ta nya och friska tag och hoppas på att pandemier av olika slag håller sig långt borta från vårt län.

NATURRUTAN

Stenknäck

Vintern närmar sig nu med stormsteg. Dags att tänka på den kommande fågelmatningen.

Jag minns förra årets matning med ganska många stenknäckar. En ny fågelart för mitt fågelbord. Ett par höll till här och provianterade hela vintern och på vårsidan var det som mest åtta stycken. Verkar som om arten har blivit vanligare de senaste åren.

Stenknäcken är en mycket vacker fågel i ljusbrunt grått och beige. Båda könen har vit stjärtspets. Honan är lika hanen men

är mattare i färgerna och har gråvitt fält på vingen där hanen har ett blått fält.

Stenknäcken har en extremt kraftig näbb med vilken den knäcker körsbärskärnor utan svårighet. Även huvudet är kraftigt på grund av de stora käkmsklerna.

På min matning älskar dom att sitta länge och smaska i sig av solrosfröna. Bilden tog jag i vintras vid fågelbordet.

Inge Larsson

Foto: Inge Larsson

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

LÄNSBYGDERÅDET I VÄSTMANLANDS LÄN

HÖR AV DIG!

Utnyttja möjligheten att berätta om din förening! Vad jobbar ni med? Hur kom ni igång? Planer?

"Ingen kan skriva" säger ni — bara ring eller maila till Inge Larsson, så får ni hjälp med att berätta!

Alla kontaktmöjligheter vid Inges bild här intill!

Du kan kontakta vem du vill bland styrelsens medlemmar – adresser här intill. Välkommen att höra av dig!

POSTADRESS:

Hela Sverige ska leva/
Länsbygderådet i Västmanland
c/o Regina Da Ré
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar

Länsbygderådets styrelse 2020

Ordförande
HELEN FAHLIN
Korsbacksvägen 17
737 91 Fagersta
070-511 14 38
helen.fahlin@helasverige.se

Kassör
NILS-GUNNAR NILSSON
Rikshusvägen 1 A
722 33 Västerås
021-604 58, 073-638 10 78
nigun44@gmail.com

Sekreterare
REGINA DA RÉ
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar
073-734 12 94
gina-julla@live.se

U-Svängen
INGE LARSSON
Kvarnängsvägen 10
730 61 Virsbo
070-665 45 43
virsboinge@telia.com

ANN-MARIE KARLBERG
Barkarövägen 14
736 93 Kungsör
072-510 45 25
ann-marie.karlberg@hotmail.com

MARLENE CARLSSON
Sotvretsvägen 4 A
739 30 Skinnskatteberg
073-665 20 80
balibuddha@hotmail.com

ANSVARIG UTGIVARE AV U-SVÄNGEN: Länsbygderådets ordförande Helen Fahlin.

Skickas till länets ca 110 lokala utvecklingsgrupper, kommunala tjänstemän, turistbyråer, organisationer som Coompanion, LRF, ALMI med flera samt myndigheter som Länsstyrelsen och Landstinget.